

SAY IT

+

LOUD

NEDERLANDS

BOHNEFAESTEN

Met kunstwerken van:

Kent Chan
Brian Elstak
Quinsy Gario
Ni Haifeng
Raquel van Haver
Hans van Houwelingen
Alle Jong
Kahlil Joseph
Patricia Kaersenhout
Kerry James Marshall
Tuan Andrew Nguyen
Otobong Nkanga
Alison Saar
Betye Saar
Juul Sadee
Henry Taylor
Kim Zwarts

SAY IT LOUD is een internationale groepstentoonstelling met hedendaagse kunstenaars die zich in hun werk verhouden tot onderwerpen die samenhangen met diversiteit, het koloniale verleden, de beeldvorming of de interpretatie hiervan.

De kunstenaars in deze tentoonstelling hebben uiteenlopende praktijken. Ze werken in verschillende media, van schilderkunst tot performance en van sculptuur tot videokunst. Allen hebben zij hun eigen speerpunten: hun werk raakt aan beeldvorming, migratie, diaspora, slavernij, vrouwenemancipatie, structurele economische en sociale uitbuiting, religie en oorlog. Wat hen verenigt is hun gezamenlijke wens de (kunst)historische canon te verbreden en diversifiëren.

De kunstenaars kijken, vaak met een persoonlijke blik, terug op hoe de koloniale geschiedenis hen en de wereld om hen heen gevormd heeft. Hun persoonlijke ervaringen verbinden ze aan grotere gebeurtenissen en processen, zoals slavernij, institutioneel racisme en seksisme, en beeldvorming. Ze onderzoeken hoe identiteit wordt gevormd en verbreden de canon met een rijke beeldtaal en een scala aan (onderbelichte) verhalen.

SAY IT LOUD maakt deel uit van het samenwerkingsverband *Musea Bekennen Kleur*, waarin Nederlandse musea onderzoek doen naar vraagstukken rondom diversiteit en inclusie binnen de museale sector. Het doel van *Musea Bekennen Kleur* is om musea duurzaam te verenigen in hun streven om diversiteit en inclusie daadwerkelijk te verankeren in het DNA van de verschillende organisaties. Het *Bonnefanten* besteedt al langer in zijn tentoonstellingsprogramma aandacht aan nieuwe perspectieven en kunstpraktijken die de geografische en/of culturele grenzen van de dominante westerse canon overstijgen of die zich daarbuiten afspelen. De deelname aan het samenwerkingsproject *Musea Bekennen Kleur* door het *Bonnefanten* moet dan ook niet worden gezien als een incident, maar veeleer als een logische vervolgstap in het diverser en inclusiever maken van het museum.

SAY IT LOUD maakt deel uit van het samenwerkingsverband *Musea Bekennen Kleur*, waarin Nederlandse musea onderzoek doen naar vraagstukken rondom diversiteit en inclusie binnen de museale sector. De insteek van de samenwerking binnen *Musea Bekennen Kleur* betreft niet slechts de zichtbare activiteiten maar gaat juist over aandacht voor het gezamenlijke proces.

De deelnemende musea zijn: Amsterdam Museum, Bonnefanten, Centraal Museum, Dordrechts Museum, Frans Hals Museum, Museum Arnhem, Museum het Rembrandthuis, Nationaal Museum voor Wereldculturen, Rijksmuseum, Stedelijk Museum Amsterdam, Van Abbemuseum, Van Gogh Museum en het Zeeuws Museum.

De ambitie is dat andere geïnteresseerde musea zich ook aansluiten bij het samenwerkingsverband. *Musea Bekennen Kleur* wordt mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds.

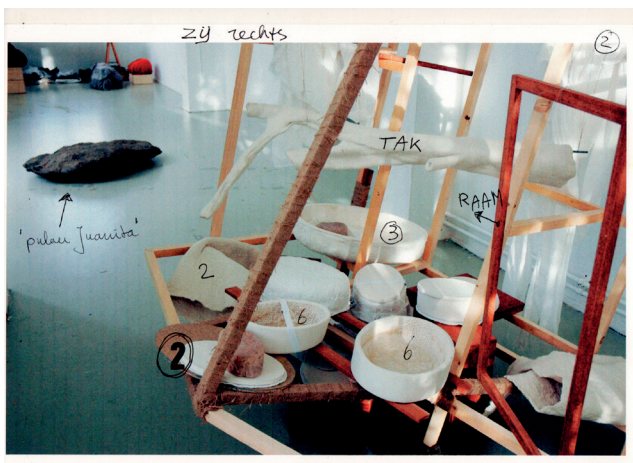
Voor meer informatie kun je terecht op www.museabekennenkleur.nl

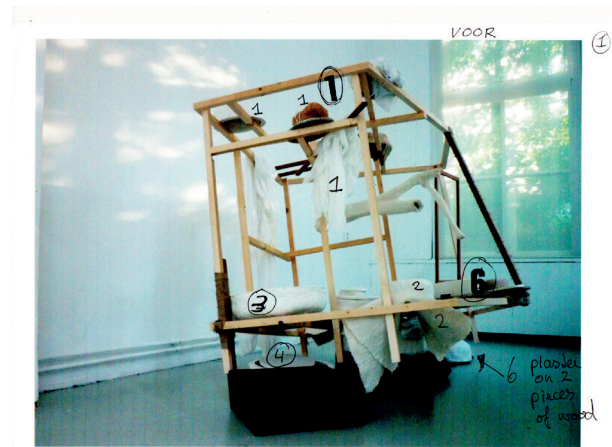
1. Juul Sadée

Juul Sadée (Treebeek, 1958) is opgeleid als beeldhouwer, maar interesseerde zich al snel voor multimediale en interdisciplinaire kunst. Middels haar sculpturen en installaties wil Sadée een caleidoscopisch beeld van de werkelijkheid neerzetten, die de bezoeker een veelzijdige ervaring meegeeft. Sadée zoekt vanuit persoonlijke ervaringen naar grotere sociale structuren. Haar oeuvre gaat over concepten als identiteit, integratie, en 'women's empowerment'.

Veel van haar werk komt voort uit een langdurige, duurzame samenwerking met leden van de Molukse gemeenschap in Nederland en Indonesië. Samen met Molukse, Indonesische en Nederlandse vrouwen onderzoekt Sadée de gedeelde geschiedenis van de VOC en de Nederlandse koloniale bezetting. Haar werk creëert een ander perspectief op de geschiedenis en vergroot en herstelt de cultuurhistorische positie van de vrouw.

Juul Sadée, *UN CONDITIONAL*, multimedia-installatie, 2019. © Juul Sadée

In het trappenhuis van het Bonnefanten is het werk *Building The Bate* te zien. Op verschillende Indonesische eilanden worden nieuwgebouwde huizen en hun bewoners met een ceremonie ingezegend. Een belangrijk deel van deze ceremonie bij de Toradja is het oprichten van een Bate, een waaivormige constructie bekleed met betekenisvolle nieuwe en oude stoffen. Samen met een groep Indonesische vrouwen bouwde Sadée deze negen meter hoge Bate. De diverse stoffen reflecteren de wereldwijde handel in textiel, die heeft gezorgd voor de culturele uitwisseling van dessins, kleurgebruik en technieken. Bij de opening van de tentoonstelling is de Bate opgericht.

De houten constructie in de installatie *UN CONDITIONAL* verwijst naar de oude, verlaten koloniale huizen in Indonesië waar de geesten ronddolen van Nederlandse en Indonesische vrouwen die door geweld of bij de geboorte van hun kind zijn overleden. Met het object 'Pulau Wanita' en de video 'Istanamini' vertelt Sadée over de verborgen vrouwelijke geschiedenissen binnen het kolonialisme. Ze toont aan dat deze, voorheen onzichtbare, vrouwen een spil vormden in de context van handel, educatie en kolonisatie.

2. Raquel van Haver

Raquel van Haver (Bogotá, 1989) maakt overweldigende, sculpturale schilderijen. Van Haver werkt op jute-canvas. Ze brengt olieverf, houtskool, hars, nephaar, papier, teer en as samen tot heftige texturen. Van Haver documenteert en onderzoekt gemeenschappen en groepsverbanden in de maatschappij in relatie tot het concept identiteit.

Raquel van Haver, *Amo a la Reina*, olieverf, houtskool, hars, nephaar, papier, teer, as, 2020.
Foto: Justin Livesey.

Voor dit project bezocht Van Haver haar moederland Colombia. De feeëriekere werken refereren volgens haar aan de natuurlijke schoonheid van het land en de inherente vrolijkheid van de cultuur, waarachter diepe sociale, politieke en economische problemen en verschillen schuilgaan. Van Haver bezocht stadswijken die lijden onder armoede en drugsproblematiek, waar bendes elkaar hun territorium betwisten en waar een diverse bevolking van onder andere arbeidsmigranten en vluchtelingen probeert een bestaan op te bouwen.

Van Haver leerde hoe het de vrouwen zijn die sociale organisaties oprichten om de buurt veiliger te maken, kinderen op te vangen en jongeren op te leiden. Als ode aan deze vrouwen, die hun eigen leven in gevaar brengen voor het welzijn van de gemeenschap, verbeeldde Van Haver hen in grote groepsportretten die ze deels presenteert in bakstenen nissen. In de schilderijen brengt ze meerdere facetten van de Colombiaanse cultuur samen, zoals het overheersende katholicisme, de onrustige socio-politieke situatie, maar vooral de hechte gemeenschapszin en volharding van de bevolking.

De nissen stellen niet alleen katholieke kapellen voor, maar zijn ook een verwijzing naar de Colombiaanse architectuur met zijn levendige straatkunst en de constante, hoopvolle nieuwbouw. De gezongen liederen komen uit de Pacurita, een stroming vanuit de Afro-Colombiaanse gemeenschap. De liederen worden veelal gezongen tijdens kerkdiensten om overledenen te herdenken en het leven te eren. Fabiola Torres is een van de meest vooraanstaande zangeressen in dit genre. *Amo a la Reina* vertelt liefdevol over hechte gemeenschappen die, ondanks vele problemen, steeds de kracht vinden om verder te bouwen en vooruit te kijken.

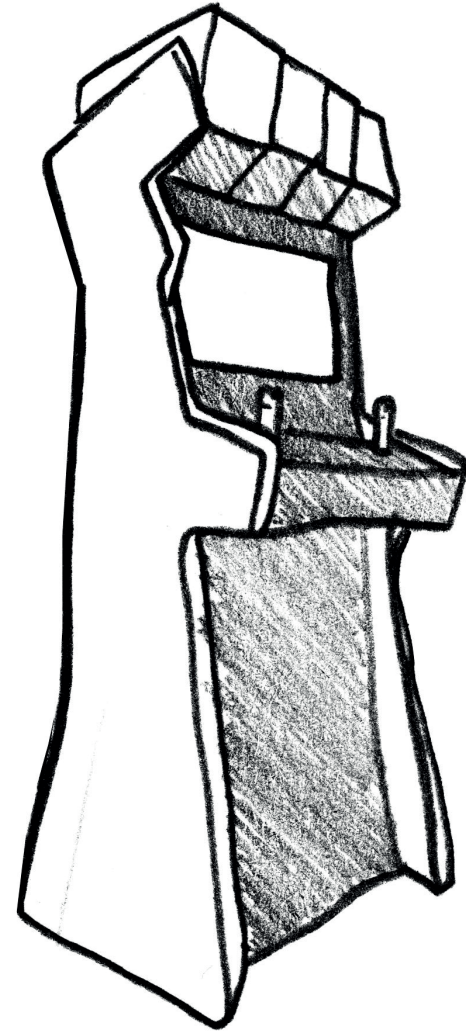
3. Brian Elstak

Brian Elstak (Zaandam, 1980) is beeldend kunstenaar, illustrator en schrijver van kinderboeken. Zijn werk refereert vaak aan de populaire cultuur: Hip Hop, stripverhalen, videospelletjes en tekenfilms worden regelmatig aangehaald. Elstak laat zich inspireren door zijn eigen jeugd en de belevingswereld van jonge mensen. Maar hij gebruikt deze referenties ook om informatie en visies een breed platform te geven. Popcultuur, zo stelt Elstak, laat mensen belangrijke informatie tot zich nemen op een ongeforceerde manier.

In zijn werk geeft Elstak onderbelichte personen en groepen een gezicht. Historische personages en superhelden van alle etniciteiten en genders, die eerder in de beeldvorming werden gemarginaliseerd, krijgen zo hun verdiende plaats in ons collectieve geheugen.

FUIST is een belangrijk voorbeeld van Elstaks werk. Het is één van tien arcadekasten die Elstak in 2021 zal presenteren in de tentoonstelling *L.O.B.I. ARCADE* in OSCAM in Amsterdam. De spelkast heeft de vorm van een opgeheven vuist. De 'black fist' heeft voor Elstak een waardevolle betekenis gekregen door de strijd om gelijke rechten, de start van de zwarte revolutie, en de opkomst van helden zoals The Black Panther Party, Malcolm X, Martin Luther King en Rosa Parks.

In plaats van een beeldscherm heeft deze fictieve spelkast een spiegel. Elstak laat de bezoeker zo reflecteren op zichzelf en zijn acties. Wees trots op jezelf, en heb vertrouwen in jezelf, lijkt hij te zeggen. Maar hij vraagt je ook: wat ga jij doen voor de strijd? Hoe vecht jij voor emancipatie en gelijkheid? Verandering, zegt Elstak, begint bij jezelf. Iedereen heeft de kracht om verandering te brengen. Elstak maakte voor SAY IT LOUD tevens de illustratie voor de 'leading image'. Ook op deze afbeelding komt de 'black fist' terug: we zien drie mensen van kleur met hun vuist trots en vastberaden in de lucht, klaar om de strijd voor gelijkheid voort te zetten.

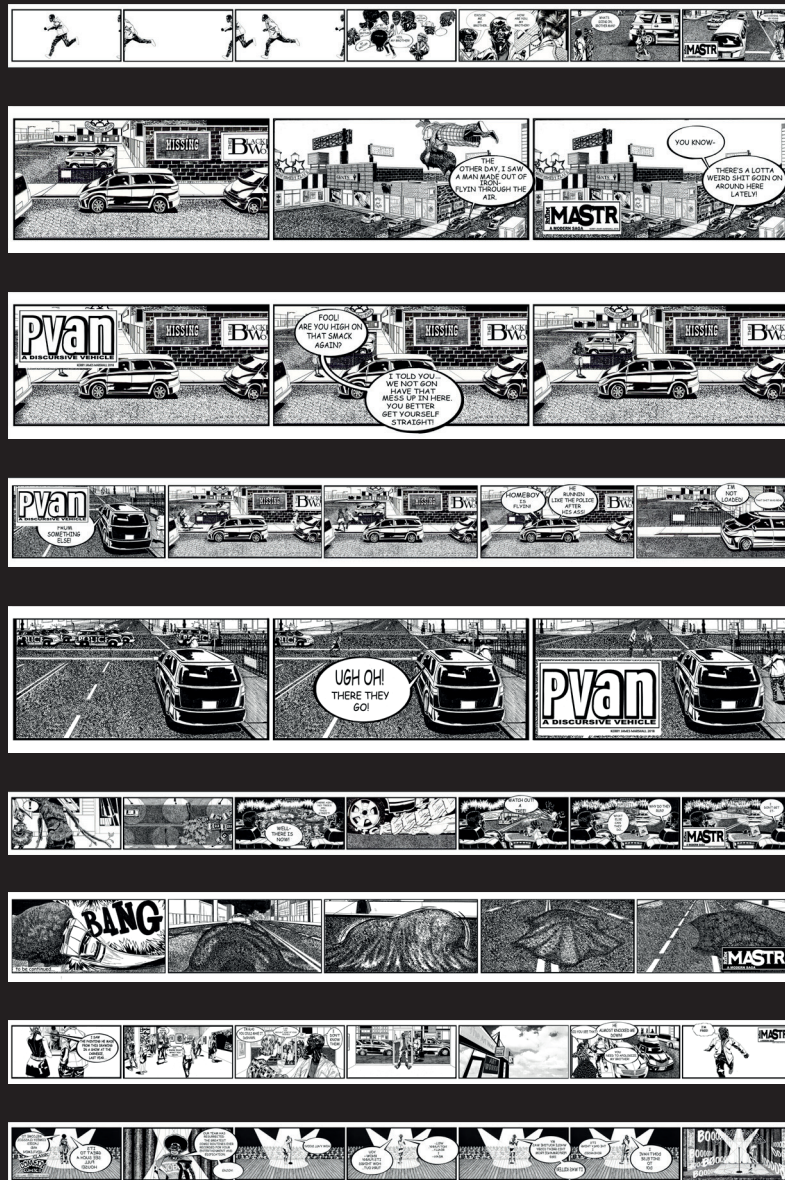
Brian Elstak, *Fuist*, acrylic on wood, mirror, 2020, ©Brian Elstak.

4. Kerry James Marshall

Kerry James Marshall (Birmingham (Alabama), 1955) wordt beschouwd als een van de belangrijkste Amerikaanse kunstenaars van zijn generatie. Hij onderzoekt de complexiteit van de zwarte identiteit en hoe deze is gevormd door politiek, culturele representatie en maatschappelijke emancipatie. Marshall kaart aan hoezeer een negatieve beeldvorming invloed heeft gehad op de identiteit van de zwarte bevolkingsgroep. Een geschiedenis van institutionele discriminatie heeft binnen deze gemeenschap geleid tot een negatief en soms zelfs zelfdestructief zelfbeeld.

Met het werk *RHYTHM MASTR* zocht Marshall naar een andere kunstvorm dan het klassieke schilderij. Het werk bestaat uit een serie striptekeningen die in 1999-2000 werden gepubliceerd in de *Pittsburg's Post-Gazette*. Marshall werpt met deze serie de vraag op of de populaire cultuur minder waard is dan oude kunst, alleen maar omdat iedereen voor een dollar een krant kan kopen. Is iets alleen kunst als het slechts bestaat voor de weinigen, voor de geprivilegieerden?

De strip gaat over de dagelijkse werkelijkheid van Afro-Amerikanen, verrijkt met een klassieke stripverhaallijn: in de tekeningen staan zwarte superhelden centraal. De superhelden zijn gebaseerd op helden en goden uit de traditionele West Afrikaanse religie en cultuur. Marshall was geïntrigeerd door de Griekse goden en hun waarde in de huidige Westerse maatschappij. Om de Afrikaanse helden dezelfde prominentie en eeuwigheidswaarde mee te geven, baseerde hij zijn striphelden op het Afrikaanse pantheon.

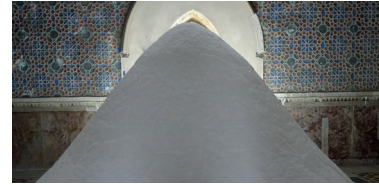
Kerry James Marshall, *RHYTHM MASTR*
Daily Strip, Inkjet print op plexiglas in tien delen,
2018, ©Kerry James Marshall

5. Patricia Kaersenhout

De werken van Patricia Kaersenhout (Den Helder, 1966) zijn meestal arbeidsintensief en verhalend. Kaersenhout onderzoekt in haar werk de Afrikaanse Diaspora: de verspreiding van Afrikaanse mensen over de hele wereld, veelal door toedoen van mensenhandel en slavernij. In haar werk toont ze aan hoe eeuwenoude gebeurtenissen nog steeds invloed hebben op onze hedendaagse samenleving en cultuur.

Het werk *The Soul of Salt* vormt een belangrijk hoofdstuk binnen Kaersenhouts onderzoek. De installatie bestaat uit een berg zout, afkomstig van Bonaire, waar de bezoeker een handje van mee kan nemen. Het zout wordt in het museum gezegend door een spiritueel persoon van de caribische eilanden die de Nederlandse kolonisatie gemeen hebben, in Nederland vaak de Antillen genoemd.

Patricia Kaersenhout, *The Soul of Salt*, zout, 2016.
©Wilfred Lentz Rotterdam. Foto: Francesco Bellini

Voor dit werk liet Kaersenhout zich inspireren door een legende uit de Caribische cultuur. Deze vertelt hoe tot slaaf gemaakte Afrikanen geen zout meer aten, omdat ze dachten dat ze zo lichter zouden worden en terug naar Afrika zouden kunnen vliegen. De installatie drukt het verdriet uit van de tot slaaf gemaakten en hun wens huiswaarts te keren, maar staat ook symbool voor de kracht van de verbeelding en de vrijheid van de gedachte. Het meegenomen zout kan thuis worden opgelost in water. Zo, verklaart Kaersenhout, wordt ook een deel van de pijn van het verleden opgelost en afgespoeld.

The Soul of Salt is niet slechts gebaseerd op verhalen. De installatie reflecteert ook op het harde koloniale bewind dat Nederland op Bonaire voerde. Voor de zoutwinning op de Bonairiaanse zoutvlaktes, een grote bron van inkomsten voor Nederland, werden tot slaaf gemaakten onder onmenselijke omstandigheden tewerkgesteld. Hoewel het koloniale bewind nu officieel ten einde is, kent Nederland nog steeds een problematische relatie met de Caribische eilanden die de Nederlandse kolonisatie gemeen hebben, waarbij de koloniale machtsverhoudingen nog vaak worden gehandhaafd. Deze verhoudingen werden onlangs op scherp gesteld toen de Nederlandse regering zijn overzeese provincies een lening aanbood tegen de economische weerslag van de coronacrisis, op voorwaarde dat Nederland meer bestuurlijke invloed op de eilanden zou krijgen. In de film *with a rather beautiful* brengt Kaersenhout, in samenwerking met Quinsy Gario, dit onderbelichte, actuele verhaal op poëtische wijze onder de aandacht.

Kent Chan, *Seni*, driekanaals videoinstallatie, hout, perspex, 2019. ©NUS Museum

7. Kent Chan

Het werk van Kent Chan (Singapore, 1984) draait om de ontmoeting tussen publiek en kunstwerk. Chan onderzoekt hoe kunst zowel kan zorgen voor een esthetische ervaring als voor het opdoen van kennis. Vaak richt hij zich daarbij op de verbeelding van, en beeldvorming rond de tropen in relatie tot kolonialisme, politiek, kunst en identiteit.

Zo ook in de filminstallatie *Seni*. De film speelt zich af in een tropisch regenwoud. Het toont hoe de verbeelding van de tropen als koloniaal erfgoed nog steeds onze visie op kennisproductie van 'the global south' vormgeeft. Het vertelt het verhaal van Ho Kok Hoe, de voorzitter van de Singapore Art Society, die in 1955 afreisde naar het Verenigd Koninkrijk, Europa en de Verenigde Staten met meer dan 200 kunstwerken van Singaporese kunstenaars in zijn bagage. Eigenhandig zette hij de eerste tentoonstelling van Singaporese kunst ooit in Europa op.

Aan de ene kant is dit een belangrijk moment voor het openbreken van de dominante westerse kunstgeschiedenis, maar aan de andere kant toont het hoe culturen anders dan de westerse zich hebben moeten aanpassen om gezien te worden. Europa presenteerde zich aan het eind van het koloniale tijdperk als het culturele centrum van de wereld. Maar een kunstcentrum impliceert ook de minderwaardigheid van de periferie. Waarom, vraagt Chan, zijn kunstenaars met een andere herkomst dan het westen zo bang voor hun eigen afkomst en cultuur?

8. Henry Taylor

Voordat Henry Taylor (Ventura, 1958) kunstenaar werd, werkte hij tien jaar als verpleger in een psychiatrische inrichting. Zijn fascinatie voor mensen, hun karakter en psyche, is nog steeds een hoeksteen in zijn oeuvre. Portretten vormen het hart van Taylors kunstenaarspraktijk. Hij schildert zowel vrienden en familie als bekende Afro-Amerikanen en toevallige voorbijgangers.

Taylor bouwt zelfs bij korte ontmoetingen een intuïtieve connectie met de geportretteerde op. Maar in zijn werk legt hij niet alleen het karakter van zijn onderwerpen bloot. Taylor onderzoekt middels zijn personages socio-economische problemen en de institutionele, systematische onderdrukking van de zwarte gemeenschap. Uit zijn schilderijen spreekt de ervaring van de zwarte emancipatiestrijd: de gelijktijdige revolutie en achteruitgang. Taylor verenigt in zijn werken het persoonlijke met het politieke.

Op het groepsportret *Untitled* (2019) is een groep bekende en onbekende figuren te zien tegen de achtergrond van de wijk Crenshaw in Los Angeles. Helemaal links staat de atleet Usain Bolt. Rechts van hem zien we de overleden schilder en activist Noah Davis, de broer van kunstenaar Kahlil Joseph, wiens werk tevens in deze tentoonstelling is te zien. Taylor beeldt ook zichzelf af, als tweede van rechts. De iconische pose, met twee handen aan de zijkanten van het gezicht, ontleende hij aan een portret van Max Beckmann, de schilder die tijdens de Tweede Wereldoorlog Duitsland moest ontvluchten vanwege zijn schilderstijl. Zowel de pose als de associatie past bij Taylor: hij verenigt de reflectie met het protestkunstenaarschap.

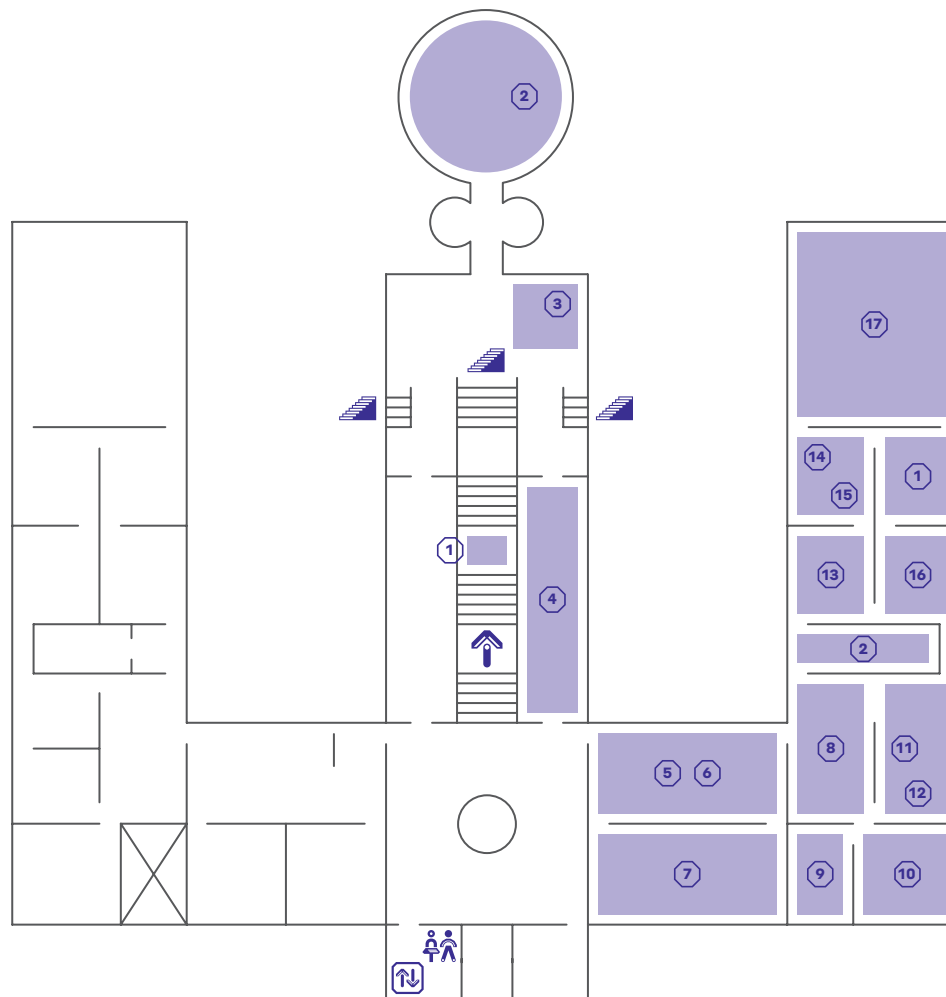
Henry Taylor, *Untitled*, acryl op doek, 2019. ©Henry Taylor and Blum & Poe, Los Angeles/ New York/Tokyo. Foto: Andrea Rossetti

 Tentoonstelling start hier

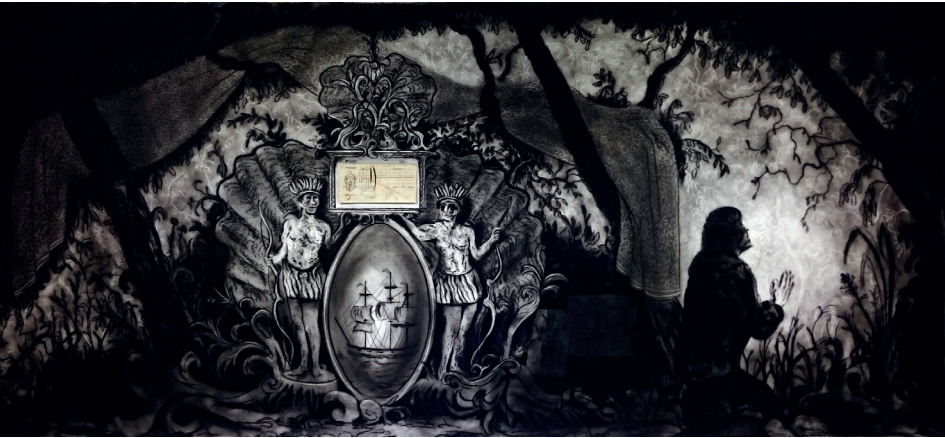
- Juul Sadee
- Raquel van Haver
- Brian Elstak
- Kerry James Marshall
- Patricia Kaersenhout
- Patricia Kaersenhout Quincy Gario
- Kent Chan
- Henry Taylor
- Alle Jong
- Hans van Houwelingen

- Kahlil Joseph
- Betye Saar
- Otobong Nkanga
- Alison Saar
- Kim Zwarts
- Ni Haifeng
- Tuan Andrew Nguyen

- Lift naar andere verdiepingen
- Trap naar andere verdiepingen
- Toilets

Alle Jong, *Slaven-Wisselbrief*, Houtskooltekening op papier met authentieke slavenwisselbrief, 2016. ©Alle Jong

9. Alle Jong

De grote houtskooltekening van Alle Jong (Hemrik, 1988) laat de afstand tussen heden en verleden verdwijnen. Jong biedt nieuwe perspectieven op de hedendaagse maatschappij door nauwe verbanden te trekken met het (koloniale) verleden. Hij onderzoekt historische gebeurtenissen en processen die van grote invloed zijn op het hier en nu. Jong scheidt in zijn werk een nieuwe werkelijkheid, gebaseerd op fantasie- en bestaande beelden. Zijn werk varieert daarbij van reusachtige tekeningen tot videogames en 3D-animaties.

Een kenmerkend aspect van Jongs werk is zijn gebruik van historische documenten. Door een eeuwenoud document in zijn tekening te verwerken zorgt Jong voor een 'historische sensatie'. Dit begrip, bedacht door de bekende cultuurhistoricus Johan Huizinga, is de plotselinge emotie die iemand kan ervaren wanneer hij direct in contact komt met het verleden. Oog in oog met een historisch document lijken de eeuwen ertussenin te verdwijnen, de kijker is even in het verleden en het verleden is even in het nu.

In *Slaven-Wisselbrief* is een originele brief uit de 19e eeuw verwerkt. Met het betreffende manuscript vol handtekeningen werden in 1863 slaven vrijgekocht van een plantage in Suriname. De Nederlandse overheid liet de slaven echter nog tien jaar doorwerken, als compensatie voor de plantage-eigenaar. Het manuscript is een metafoor voor de bevrijding en gedwongen onderdrukking in de 19e eeuw, die verdwenen is achter de rookpluimen van de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

10. Hans van Houwelingen

Hans van Houwelingen (Harlingen, 1957) brengt met zijn ingrepen, vaak op reeds bestaande beelden en materialen, thema's op een scherpe manier onder de aandacht. Zijn werk beweegt zich altijd op het snijvlak van kunst, ideologie en politiek.

Het werk *Túbé – Lingala voor biecht* – is in 2017 gemaakt voor de Sint-Jozefkerk in Oostende, de met de kolossale winsten uit Congo privé gefinancierde parochiekerk van de Belgische koning Leopold II. Hans van Houwelingen heeft aan het bestaande interieur van het kerkgebouw een extra biechtstoel toegevoegd om de kerk zelf de gelegenheid te bieden te biecht te gaan. Wat zijn de verhalen van de kerk, gevangen tussen de gruwelijke realiteit van het koloniale bewind en de loyaliteit aan de macht in wier naam deze daden werden gepleegd? Hoe klinkt belijdenis over koloniale agressie en retorische rechtvaardiging?

Diegene die de biecht afneemt hoort het verhaal over Congo tegelijk uit de monden van een aapje en het Christuskind, de twee extremen van het zelfbeeld van de mens: de darwinistische evolutie enerzijds en de christelijke transcendentie anderzijds, een infra- en een supra-mensheid. In haar verwerping van de evolutietheorie participeerde de kerk van oudsher in het geweld van raciaal 'primitivisme', een programmatische ontzegging van menselijkheid. De stem van het christendom, als een ideologie van liefdadigheid, maar ook als alibi voor onbeschrijflijk geweld en lijden.

De achterkant van de biechtstoel, die altijd tegen de muur staat, krijgt normaal geen aandacht. Er is niets te zien en tegelijk 'alles'. 300 miljoen jaar oude fossiele vissen en ammonieten bieden een perspectief op Gods schepping waarin geschiedenis zich afspeelt op een andere, geologische, tijdsschaal, waarin het christendom maar voor een fractie van een seconde verschijnt.

Hans van Houwelingen, *Túbé* (voorkant), hout en diverse materialen, 2017.
©Hans van Houwelingen

11. Kahlil Joseph

Kahlil Joseph (Seattle, 1981) werkt met het medium film in de breedste zin. Naast vrije beeldende kunst maakt hij meeslepende reclamespotjes en muziekvideo's. Beroemd is hij onder andere geworden door het visuele album *Lemonade* dat hij maakte samen met zangeres Beyoncé. Joseph is een voorvechter van zwarte cultuur en democratisering van de canon. Naadloos laat Joseph 'intellectualistische' kunst overvloeien met wat vroeger beschouwd werd als 'populaire' en 'Afro-Amerikaanse' cultuur, waarmee hij beiden uit hun hokjes trekt.

Met *BLKNWS* wil Joseph het concept van de nieuwsuitzending herdefiniëren. Op twee schermen worden (deels in real time) filmfragmenten uitgezonden, die in een constante dialoog met elkaar zijn. In deze 'nieuwsuitzendingen' worden bestaande historische en hedendaagse nieuwsbeelden afgewisseld met door Joseph gefilmde scènes van nieuwsreportages en 'found footage': beeldmateriaal dat hij overal vandaan plukt. Zo zien we Georgia County commissaris Mariah Parker die haar eed aflegt met haar hand op een biografie van Malcom X, Snapchat-video's die de liefde van zwarte grootouders vieren, foto's van werk van installatiekunstenaar Kara Walker, fragmenten uit Christina Sharpe's *In the Wake: Over Blackness and Being*, en nog veel meer.

BLKNWS genereert op positieve en hoopvolle wijze een meerstemmigheid die hard nodig is in het witte nieuwslandschap, dat verhalen over de zwarte gemeenschap vaak selecteert en vertelt vanuit een racistische, op sensatie beluste lens.

Om de impact van het werk te vergroten bedacht Joseph dat het Bonnefanten als eigenaar toestemming heeft om *BLKNWS* ook op twee satellietlocaties te tonen. In dat kader heeft het museum OSCAM in Amsterdam en het HipHopHuis in Rotterdam bereid gevonden om als gastlocatie onderdak te bieden aan het spraakmakende videowerk. *BLKNWS* zal dus gedurende *SAY IT LOUD* ook bij deze culturele platformen te zien zijn. Daarmee wordt recht gedaan aan de intenties van de kunstenaar en krijgt het werk een nog relevantere context.

Kahlil Joseph, *BLKNWS*® Original Variations (Unique Variant #6), film, 2019, ©Kahlil Joseph, Foto: Bonnefanten

12. Betye Saar

Betye Saar (Los Angeles, 1926) is een Afro-Amerikaanse kunstenaar die bekend staat om haar verhalende assemblages. Saar heeft, door haar leeftijd en grote staat van dienst, een legendarische status binnen de Amerikaanse hedendaagse kunst. Gedurende haar carrière heeft ze constant negatieve vooroordelen over Afro-Amerikanen ontkracht. Saar is een van de vroegste voorvechters van het intersectionele, zwarte feminisme. Betye Saar is de moeder van Alison Saar, die ook in deze tentoonstelling te zien is.

In het werk *Sunnyland* onderzoekt Saar het personage Aunt Jemima, een karikatuur van een zwarte vrouw die de naam en de belichaming vormt van een groot Amerikaans pannenkoekenmerk. Voor veel (witte) Amerikanen staat deze gezellige, huiselijke vrouw symbool voor een geborgen jeugd. Maar Aunt Jemima is een directe representatie van een “mammy”: een tot slaaf gemaakte zwarte vrouw die de kinderen van een witte familie opvoedt. De Afro-Amerikaanse gemeenschap associeert Aunt Jemima zodoende niet met gelukzaligheid, maar met ellende en onrecht. Op 17 juni 2020 kondigde moederbedrijf Quaker Oats aan het merk een andere naam en logo te geven, omdat Aunt Jemima gebaseerd was op een “racistisch stereotype”.

De schizofrene herinnering aan het vroegere Amerika komt helder naar voren in het werk van Saar. Het zonnige en trots-Amerikaanse karakter van de titel wordt grim afgewisseld met beelden van slavenarbeid en lynchpartijen. Amerika, zo lijkt Saar te willen zeggen, is groot geworden over de ruggen van de vele onbetaalde, onvrije Afro-Amerikanen.

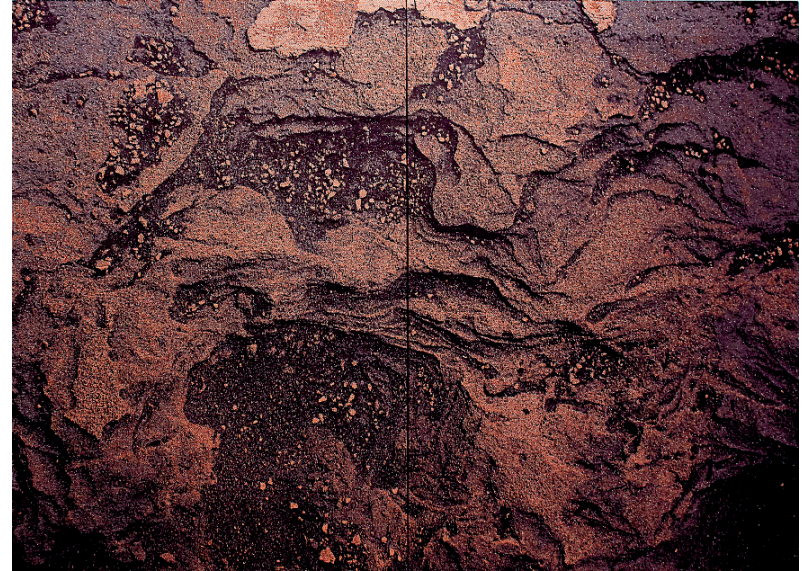
Betye Saar, *Sunnyland (On the Dark Side)*, metaal, hout, 1998. Foto: Gert Jan van Rooij

13. Otobong Nkanga

Het oeuvre van Otobong Nkanga (Kano, 1974) is breed, veelzijdig en sterk gelaagd. Nkanga maakt gebruik van ambachtelijke technieken als weven en tekenen, maar creëert ook performances en 'social sculptures': kunstprojecten waarin ze een nauw verband legt met de maatschappij en het streven naar een positieve maatschappelijke ontwikkeling. Haar werken doen vrijwel altijd denken aan een palimpsest: een opeenstapeling van lagen van kennis en betekenis die voortdurend op elkaar reageren.

Nkanga probeert door te dringen in de complexe lagen van de sporen die door de natuur en de mens zijn nagelaten. De inspiratie voor de werken *Steel to Rust – Meltdown* en *Steel to Rust – Arrested* ontleende ze aan de transformatieprocessen die in onze maatschappij gaande zijn. De maatschappij lijkt te zijn gebouwd op ijzeren waarden, maar onder de oppervlakte gaan al of niet zichtbaar mechanismen schuil als corrosie, de kristallisatie van ideologieën en het ontstaan van nieuwe structuren, allemaal tekenen van leven. Nkanga plaatst haar onderwerpen in een brede historische lijn, maar ook in diverse hedendaagse perspectieven.

Het project *Carved to Flow* gaat in op de alledaagse werkelijkheid van onze gebruiken, economie, politiek en ecologie. Door de wereld vanuit een bepaald perspectief te bekijken, in het besef dat die geen plek moet zijn van terminologie die mensen verdeelt of indeelt in categorieën, wordt de complexiteit ervan zichtbaar. *Carved to Flow* is bedacht als een vloeiend en zich ontwikkelend project waarin economieën van grondstoffenwinning en ontvreemding worden vervangen door een systeem van overdracht: waar iets wordt weggehaald behoort het in een of andere vorm vervangen of vergoed te worden.

Otobong Nkanga, *Steel to Rust – Meltdown*, gwn, geweven textile, aluminium frames, garen, linen, polyester, merinowol, viscose, ru, 2016. ©Otobong Nkanga

14. Alison Saar

Het kunstenaarschap lijkt Alison Saar (Los Angeles, 1956) in het bloed te zitten. Ze is de dochter van kunst-restaurator Richard Saar en vermaard kunstenaar Betye Saar, die ook in deze tentoonstelling te zien is. Van jongs af aan begeeft ze zich in een activistische kunstgemeenschap. Net als haar moeder werkt Alison Saars in een meerstemmige, verhalende stijl. Uit het werk spreekt een fascinatie voor mythes en spiritualiteit, terwijl het zich tegelijkertijd uitspreekt tegen de marginalisatie van vrouwen en Afro-Amerikanen. Saar staat bekend om haar gebruik van diverse media.

Het werk *Blue Boy* is exemplarisch voor het oeuvre van Saar. We zien een jongen die in de ene hand een bebloede schoffel houdt en in de andere een hart. De huid van de jongen is bekleet met de kleurstof indigo. Saar vestigt hiermee de aandacht op de genadeloze indigo-industrie in relatie tot het slavernijverleden. De populaire kleurstof, waar onder meer spijkerstof zijn iconische kleur van krijgt, werd eeuwenlang op Amerikaanse slavenplantages verbouwd. De indigo-industrie was zodoende een grote impuls voor de slavenhandel en kolonisatie van Amerika. Saar zet de verhoudingen tussen de tot slaaf gemaakte indigo-arbeiders en de rijke Europeanen op scherp door in dit werk direct te refereren aan het schilderij *Blue Boy* van Gainsborough (ca. 1770), dat de schitterend geklede zoon van een rijke Engelse koopman toont.

Thomas Gainsborough,
The Blue Boy, olieverf op doek,
1770. Huntington Art Museum,
San Marino, California

Alison Saar, *Blue Boy*, hout, tin, koper, gevonden ijzeren schoffel, 2020, ©Alison Saar.
Courtesy of L.A. Louver, Venice, CA

Kim Swartz, *Selma*, papier, inktjet, 2011. ©Kim Swartz

15. Kim Swartz

De scènes die Kim Swartz (Maastricht, 1955) sinds jaar en dag met een compromisloze precisie fotografeert zijn steevast verlaten. Of het nu gaat om urbane situaties, straatbeelden, landschappen of interieurs, in letterlijke zin is de mens nadrukkelijk afwezig in Swartz' fotoreeksen. Impliciet bevindt de mens zich echter in het hart van zijn werk, dat uiteindelijk ook gaat over de vraag hoe de mens zich tot zijn omgeving verhoudt.

Het langlopende Amerika-project US.0916 begon als een *road trip* in de periode 2009-2011, waarin hij onder de indruk raakte van de wijze waarop de openbare ruimte zich in dat uitgestrekte continent kan manifesteren. Ook ontdekte hij dat zijn persoonlijke fascinaties voor bepaalde aspecten van de Amerikaanse cultuur, zoals muziek of historische gebeurtenissen, hem naar plekken kunnen dirigeren die stuk voor stuk hun eigen, intrinsieke urgentie voor een opname met zich meebrengen.

De foto met de titel *Shiloh* is genomen op het slagveld van een van de bloedigste en belangrijkste veldslagen van de Amerikaanse Burgeroorlog (The Battle of Shiloh). Een oorlog die in ons collectieve geheugen vooral draaide om het lot van bijna vier miljoen tot slaaf gemaakte Afro-Amerikanen.

Selma, uit dezelfde serie, toont het stadje in Alabama waar Martin Luther King Jr. grote protestmarsen organiseerde. De demonstraties worden gezien als een keerpunt in de geschiedenis van de Amerikaanse burgerrechtenbeweging en het afschaffen van segregatie in de Verenigde Staten. De leegte van de stad doet kleine details van het straatbeeld in het oog springen: de putten in het asfalt, de telefoonlijnen, de reclameposters. Swartz toont ons wat een omgeving kan vertellen over zijn bewoners.

16. Ni Haifeng

Ni Haifeng (Zhoushan, 1964) is een interdisciplinaire kunstenaar die voornamelijk foto's, video's en installatiekunst maakt. Sinds mid-jaren '90, na zijn verhuizing naar Europa, focust Ni zich op de bewegelijke en vergankelijke aard van betekenissen. Zijn praktijk komt voort uit een interesse in de culturele systemen van herkomst, uitwisseling, taal en productie. In zijn werk onderzoekt hij hoe tegelijkertijd de ene betekenis gecreëerd kan worden, en de andere betekenis teniet gedaan. Hij onderzoekt hoe, doormiddel van de import en export van goederen, ook cultuur en betekenis wordt uitgewisseld.

In het werk *Of the departure and the arrival* onderzoekt Ni de eeuwenoude culturele relatie tussen Nederland en China doormiddel van de ontstaansgeschiedenis van Delfts aardewerk.

Het Delfts aardewerk is in de 17e eeuw ontstaan als kopie van Chinees porselein, maar vergaarde op zijn beurt wereldfaam en wordt heden ten dage weer in China nagemaakt.

Ni vroeg Delftse objecten in te leveren die iets zeggen over het dagelijks leven in Nederland, zoals een puntenslijper of handschoenen. De verzameling is naar de Chinese stad Jingdezhen verzonden, waar in de 17de eeuw ook porselein werd gemaakt. Daar zijn de voorwerpen nagemaakt in een porselein dat het Delfts blauw exact nabootst. Het werk toont hoe de Nederlandse en Chinese cultuur elkaar al eeuwenlang beïnvloeden.

Ni Haifeng, *Of The Departure and The Arrival*, keramiek, 2005. Collectie Sittard-Geleen, Museum De Domijnen. Foto: Jeroen Lavèn

17. Tuan Andrew Nguyen

Tuan Andrew Nguyen (Saigon, 1976) kwam in 1979 als vluchteling naar de Verenigde Staten. Zijn geboorteland Vietnam met zijn koloniale geschiedenis en gewelddadige relatie met de Verenigde Staten vormden een artistiek vertrekpunt voor de jonge Nguyen. Nu is zijn praktijk uitgegroeid tot een breed maatschappelijk geëngageerd oeuvre. Nguyen zet in zijn werk nieuwe verhalen tegenover de klassieke en dominante westerse (kunst)geschiedenis om zo minderheden een stem te geven. Vaak gaat zijn werk over gevoelens van culturele vervreemding en ontheemding.

The Specter of Ancestors Becoming gaat over Senegalese soldaten die in Indochina werden ingezet om de Vietnamese opstand tegen de Franse overheersing te bestrijden. In de chaos van deze onafhankelijkheidsoorlog migreerden honderden Vietnamese vrouwen en hun kinderen naar West-Afrika met hun nieuwe Senegalese echtgenoten. Daarnaast kwam het ook voor dat soldaten alleen met hun kinderen en zelfs niet- biologische kinderen terugkeerden naar Senegal om ze daar in veiligheid om te voeren.

Nguyen wilde aanvankelijk een film maken over de solidariteit tussen de Vietnamezen en Senegalezen, die zij aan zij streden. In plaats daarvan werd hij echter geconfronteerd met de erfenissen van koloniale vooroordelen, waarin macht over kleur, klasse en geloof de relaties tussen inheemse koloniale onderdanen en hun nakomelingen bemoeilijkt. Nguyen ging voor deze installatie de samenwerking aan met Vietnamees-Senegalese afstammelingen. Het resultaat is een aantal denkbeeldige gesprekken met en tussen hun ouders of grootouders, waarin verschillende manieren van herinneren tot uitdrukking komen.

Tuan Andrew Nguyen, *The Specter of Ancestors Becoming*, vier kanalen video-installatie, 2019.
©Tuan Andrew Nguyen 2020 & James Cohan, New York.

SAY IT LOUD

27.09.2020 – 18.04.2021

Artistiek Directeur en Conservator

Stijn Huijts

Assistent Conservator

Roxy Jongewaard

Projectleider

Marijntje Knapen

Projectassistent

Laura Hovens

Vertaling

Susan Pond

Ontwerp

Sean Purdy at Barnbrook

Drukkerij

Drukpartners Zuid B.V.

Het Bonnefanten wordt gesubsidieerd door de Provincie Limburg, de BankGiro Loterij, DSM en het Mondriaan Fonds.

We danken alle rechthebbenden voor hun vriendelijke toestemming om hun materiaal te reproduceren. Mochten er, ondanks ons intensief onderzoek rechten over het hoofd zijn gezien, gelieve contact op te nemen met de uitgever teneinde legitieme rechten te compenseren.

www.bonnefanten.nl
+31 (0)43 3290 190

DEEL JE ERVARING

@bonnefanten
#bonnefanten

GRATIS WIFI

Gebruikersnaam: Bonnefanten gast

OPENINGSTIJDEN MUSEUM

Dinsdag tot zondag, 11.00 – 17.00

Verwacht:

Berlinde De Bruyckere

07.02 – 27.06.2021

Langverwachte grote solotentoonstelling van kunstenares Berlinde De Bruyckere (Gent, 1964).

De Bruyckere staat al jaren aan de internationale top van de hedendaagse kunst. Kenmerkend is haar gebruik van rauwe, indringende beelden. Haar sculpturen, installaties en tekeningen vinden kracht in kwetsbaarheid en tederheid in het meedogenloze. In deze tentoonstelling gaan de werken van De Bruyckere verrassende verbindingen aan met elkaar, waardoor nieuwe betekenissen zich kunnen ontvouwen binnen het oeuvre van deze belangrijke kunstenares.

Deze tentoonstelling is mogelijk gemaakt door:

provincie limburg

MUSEA
BEKENNEN
KLEUR

BankGiroLoterij

 Vereniging
Rembrandt

FONDS 21